

tedaj drevó le polovico moči, in toliko gotoviše se bo presajeno prijelo. Najbolje je, ako se to delo v pozni jeseni opravi, ko je drevo že rasti nehalo, ali pa v začetku zime. Če bi bila pa spomlad suha, se mora presajeno drevo pogostoma zalivati. — Iz tega se vsak sadjorejec lahko sam prepriča, kakošni so nasledki tega ravnanja. Drevó, kateremu so se krog in krog večje in debelejšje korenine posekale, dobí v grabniču dobre, redivne in rahle zemlje, v kateri novih čverstih koreninic dovelj zaredí, ktere so mu gotov porok, da se bo na nov kraj presajeno drevo gotovo prijelo in spešno rastlo.

Tako svetuje skušen gospodar v „Landw. Centralblatt für D.“

(Rusovska klaja za čbele). Rusi zgodaj spomladi, ko še nikjer zunaj paše ni, največje panjove z malimi stroški redijo, da jim čbelice ne jemljejo konca. Po velikosti panjev se eno ali več lesenih vozkih in dolgih koritic napravi in pred panjove postavi in z presejano drobno in suho reženo moko, kaka dva pavca na debelo, nasuje. Celi roji čbelic planejo čez omenjeno moko in rižejo po močnatem prahu, dokler popolnoma obložene se ne vernejo zopet v panje nazaj. Posebno v lepem vremenu in gorkih dnéh se okrog omenjenih koritic praše in brenčijo, da jih je veselje gledati; tu ne dobé samo dovelj priprave za potrební plod, temuč tudi delavnim čbelam je režena moka bolja paša kakor njih že kislá in plesnjiva gruda stare zaloge. Pri ti klaji morejo čbele kmali in prav veliko zarejo narediti. Ta klaja se jim tako dolgo poklada in ponavlja, dokler nehajo omenjeni močnati prah v panj nositi, to je, dokler dovelj cvetličnega prahu iz mačice na verbah, ivah, jagnjedih, iz abrank itd. ne dobijo, kateri jim je se vé da prijetniša od prahu režene moke. Ta klaja terpi 8 do 10 dni in tudi še dalje, dokler čbele prej ali pozneje po naravni paši ne ferčé. Imenovanega prahu se šteje sploh po 2 funta na panj. Ker pa čbele po ti klaji rado žeja, se jim morajo tudi blizo panjev postaviti majhne koritica s polovico meda in polovico kuhane vode napolnjene, po kateri pijači kaj rade leté. Spervega se koritica napolnijo s suhimi oblanci in čez to se vlije medena mešanca. Umne živalice jo kmali zavohajo, čversto po nji leté in jo serkajo, da je kaj.

Obertnijska novica.

Železne kanóne in železni zvonovi.

Kotlovína (kuper) in kositer (cin) sta draga, ker se v naročji zemlje bolj poredkoma nahajata kakor železo. Cenejše železo je tedaj poslednji čas začelo spodrivati kotlovíno in kositer zlasti pri dveh imenitnih izdelkih: kanonah namreč in zvonovih.

Znano je, da kanóni in zvonovi se vlivajo iz mési (legirenge), ktera obstaja iz kotlovíne in kositerja v različni meri; za kanone se jemlje blizo 90 delov kotlovine in 10 delov kositerja, za zvonove pa 78 delov kotlovine, 22 delov pa kositerja.

Po mnogih skušnjah so zadeli takošno železo napraviti, ki tako rekoč v sredi stoji med kovanim in pa med vlitim železom, in ker ta zmes ima že 4 odstotke (to je na 100 delov železa 4 dele) ogeljca, se dá tudi lahko liti, zraven pa je tudi tako trdna, da iz nje vliče kanone so ravno tako močne za streljanje kakor une iz kotlovine in kositerja.

V dunajskem arsenalu vlivajo sedaj take kaj dobre kanone; dobiček pri ti novi najdbi je dvojen: so namreč take kanone cenejše, in kotlovína, ktere se v našem cesarstvu leto in dan ne pridela čez 45,000 centov, se večidel more porabiti za druge obertnijstva in dnar.

Pa tudi zvonove so začeli delati iz takega železa, ktero — kakor smo gori rekli — v sredi stoji med jeklom in železom. Posebno v Bochum-u na Vestfalskem že delj

časa take železne zvonove delajo. Naj bi jih začeli posnemati tudi drugod! Zvonovi iz takega železa vliči pojó lepo, glas njih je čist.

Ker se tedaj dajo zvonovi iz železa dobro narejati, bi se prihranila kuper in kositer za take izdelke, katerih brez nju narejati ni mogoče.

„Neue Erfind.“

Voda v službi človekovi.

„Bodi služabnica moja!“ je rekel človek vodi, in pokorna je bila volji gospodarjevi.

Nekdaj so gonili psi, osli ali konji stope v mlinih, pozneje je prevzela voda to opravilo, da moko melje iz žita. Koliko truda in žuljev je stalo gospodinjo, preden si je na žernah namlela moko za hišno potrebo! — Kmali je mlela voda v mlinih tudi semena v olje, je drobila v stopah rudo, žagala hlode v deske, obdelovala čreslo itd. To so bile pač težke dela, ktere je mogel popred človek opravljati s krepkimi rokami! Voda ga je rešila vsega tega. Pred sam okorna mašina se je mógel potem zlahnejih opravil lotiti.

„Iz malega raste veliko“ — pravi naš mojster Koseski. In res malo časa le je preteklo — in voda je že tudi predla, tkala in še marsikaj družega delala v fabrikah. Vse to je človek mogel prejšne čase sam opravljati. Kakošno je bilo pred tkanje! Kako sta se ujemala snutek in votek! Koliko dražje so bile oblačila! Zdaj izdeluje voda lepše in ceneje blago v dosti dosti krajšem času. Tudi ubožnemu je zdaj mogoče, se v nedeljo in praznik berhko obleči. Kar je voda služabnica človeku, je začelo tkavstvo se bolj razcvetati; obširneje in različneje je začelo prihajati; z njeno pomočjo človek je našel zdaj to zdaj uno. Na vsak sejm je prišlo novo blago v zmiraj novih podobah (muštrih).

Kako lično sukno nosi zdaj kmet in ubogi delavec memo prejšnih časov! Ljudje se čudijo, ko ogledujejo v starih shrambah borne obleke velikašev prejšnih časov, ko so si še hčere cesarjev in kraljev z lastnimi rokami borne oblačila same tkale. Ako bi kmetje in delavci tako obleko vidili in jo primerjali s svojo lastno dan današnji, bi se mislili velike gospode memo starih časov. Gospóda in kmet nosi zdaj žamet in svilo; nekda si je mogel francozk kralj svilnih nogovic od enega svojih podložnikov izposojevati, ko je sprejemal gospódo. Iz ene reči pa pride deset drugih.

Kolikor več se je obleke potergalo, toliko bolj je moglo kmetijstvo napredovati; več lanú in konopel je bilo treba sejati, v daljnih krajih unkraj morja pa pavole. S tem se je tedaj tudi pri srovehših narodih obertnost zbudila, kakor nam pričujejo Egipčani pod umnim pa hudim Mehmed Alitom, kateri je v svoj dobiček, pa tudi v korist Egipčanom leno ljudstvo primoral, da so začeli več pavole pridelovati. Tudi v najdalji del sveta, v Avstralijo, so se Evropejci preselili, in že redijo ondi toliko ovac, da pošiljajo po tisoč in tisoč centov volne v evropejske mesta na sejm. In tako je voda, izperva človeku le služabnica, bila mu kmali tudi dobrotnica.

Kaj je voda v hišnem gospodarstvu, nam ni treba obširno razkladati. Obertnimo se raji kar k obertnijstvu.

Tu zadenemo na dvoje, ktero je, gledé na zgodovino človeške omike, silno važno. To dvoje so olarije in žganjarije. Te in une se na več strani ujemajo s kmetijstvom, kateremu so pomagale od nekda na noge, ker so mu velike pomočnice za živinorejo, brez ktere je kmetijstvo kar riba brez vode. Kako lepo je, če se nič ne pogubi; saj natura sama tudi vse hrani in ohrani, ki iz gnoja zopet lepo dišeče cvetlice rodí! Na cunje beraške obleke piše sopet učeni gospod in cesar sam. Iz umazanega cestnega blata izdeluje bistroumni lončar krasne posodice za cvetlice. Ravno tako so kmetovavcu ostanki olarij in žganjarij v